

Prof. Stanisław Ryszard Szala

15.05.1942 – 9.11.2018

Profesor Stanisław Ryszard Szala był wybitnym polskim biologiem, wieloletnim pracownikiem Instytutu Onkologii w Gliwicach.

Prof. Stanisław (Staszek) Szala urodził się w 1942 r. w Krzemieńcu, na Wołyniu. Wysiedlony po wojnie, spędził dzieciństwo i młodość w Gorzowie Wielkopolskim, gdzie ukończył Szkołę Muzyczną I stopnia i gdzie zdał maturę. Absolwent Wydziału Biologii i Nauki o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego ze specjalnością biochemii.

W roku 1965 rozpoczął pracę na stanowisku asystenta w gliwickim Oddziale Instytutu Onkologii, gdzie pracował do końca swego życia. Uzyskał stopień doktora, doktora habilitowanego i w roku 1987 tytuł profesora. Przez wiele lat był kierownikiem Zakładu Biologii molekularnej, a także w latach 90. v-dyrektorem do spraw naukowych Instytutu.

Profesor odbył kilka długoterminowych staży w zagranicznych ośrodkach badawczych: w l'Institute J. Monod w Paryżu, w Uniwersytecie Edynburgu, Fibiger Laboratry w Kopenhadze, The Wistar Institute w Filadelfii oraz w National Cancer Institute w Bethesda.

W okresie pracy naukowej można wyróżnić kilka wyraźnych okresów. Pierwszy to identyfikacja powtarzających sekwencji DNA szczura, drugi okres to izolowanie i identyfikacja genów związanych z nowotworami przewodu pokarmowego, w trzecim okresie interesował się terapią genową nowotworów. W doświadczalnej terapii nowotworów zespół badawczy prof. Szali dużo pracy włożył w wykorzystanie leków

działających swoiście na układ naczyniowy guza nowotworowego, szczególnie na modelu glejaków.

Jako badacz prof. Szala nie ograniczał się do jednego typu metod badawczych. Zjawiska biologiczne rozumiał jako układy złożone, wymagające bardziej holistycznego podejścia badawczego, stąd w planowanych doświadczeniach stosował różne podejścia i różne metody laboratoryjne. Kierował wieloma grantami badawczymi.

Prof. Szala jest autorem lub współautorem ponad 120 publikacji, większość w czasopiśmie anglojęzycznych, także w kilku czołowych czasopiśmie naukowych (Nature, PNAS, Gene Therapy). Zespół Profesora przedstawił 83 doniesienia zjazdowe, na wielu sympozjach i kongresach naukowych. Profesor był promotorem 21 doktorów i opiekował się około 60 pracami magisterskimi..

Profesor Szala był dobrym wzorcem człowieka i obywatela. Pracownik naukowy o bardzo dużej wiedzy teoretycznej i praktycznych zdolnościach manualnych w zakresie wielu metod z zakresu biologii molekularnej. Lubił sam wykonywać doświadczenia, dzielić się wiedzą ze współpracownikami, świetnie organizował pracę. Był skrupulatny i dokładny, koleżeński, uczynny i przyjazny dla ludzi. Był autorytetem naukowym, ale nie zamykał się w nauce. Był humanistą. Czytał współczesnych pisarzy i poetów, sam pisał eseje, komentarze i opinie. Kochał muzykę klasyczną, szczególnie Bacha, malował miniaturowe obrazy ciesząc się z niezwykłych form i barw jakie dawała akwarela.

Prof. Szala i jego grupa była wielokrotnie nagradzana przez organizacje naukowe, w tym PAN i PAU oraz Instytut Onkologii za osiągnięcia naukowe. Był członkiem PAU oraz towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi i Kawalerskim Orderem Odrodzenia Polski.

Nasz Kolega i Przyjaciel przedwcześnie opuścił nas 9 października 2018 po wieloletnim zmaganiu z chorobą.